A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (első tanács)

2016. december 8.*

„Előzetes döntéshozatal — A perbeli képviselők által nyújtott szolgáltatások — Díjszabás — Bíróságok — Az eltérés lehetetlensége”

A C-532/15. és C-538/15. sz. egyesített ügyekben,

az EUMSZ 267. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelmek tárgyában, amelyeket az Audiencia Provincial de Zaragoza (zaragozai tartományi bíróság, Spanyolország) és a Juzgado de Primera Instancia de Olot (oloti elsőfokú bíróság, Spanyolország) a Bírósághoz 2015. szeptember 22-én és 18-án érkezett, 2015. október 9-i és 15-i határozataival terjesztett elő az előttük

az **Eurosaneamientos SL**,

az **Entidad Urbanística Conservación Parque Tecnológico de Reciclado López Soriano**,

az **UTE PTR Acciona Infraestructuras SA**

és

az **ArcelorMittal Zaragoza SA** között,

a **Consejo General de Procuradores de España**

részvételével folyamatban lévő eljárásban (C-532/15),

valamint

Francesc de Bolós Pi

és

az **Urbaser SA**

között folyamatban lévő eljárásban (C-538/15),

A BÍRÓSÁG (első tanács),

tagjai: R. Silva de Lapuerta tanácselnök, E. Regan, J.-C. Bonichot, A. Arabadjiev és S. Rodin (előadó) bírák,

főtanácsnok: M. Wathelet,

* * Az eljárás nyelve: spanyol.

hivatalvezető: X. Lopez Bancalari tanácsos,

tekintettel az írásbeli szakaszra és a 2016. szeptember 15-i tárgyalásra,

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

– az Eurosaneamientos SL képviseletében J. Garcia-Gallardo Gil-Fournier, A. Guerrero Righetto és A. Rada Pumariño abogados, valamint J. Issern Longares procurador,

– F. de Bolós Pi képviseletében J. García-Gallardo Gil-Fournier, A. Guerrero Righetto és A. Figueras Sabater abogados, valamint F. de Bolós Pi procurador,

– az Urbaser SA képviseletében J. Badía Armengol és L. Ruz Gutiérrez abogados, valamint J. Pons Arau procurador,

– a Consejo General de Procuradores de España képviseletében A. Guerrero Righetto és J. García-Gallardo Gil-Fournier abogados, valamint J. Estévez Fernández-Novoa procurador,

– a spanyol kormány képviseletében S. Centeno Huerta és M. García-Valdecasas Dorrego, meghatalmazotti minőségben,

– a holland kormány képviseletében M. Bulterman, M. de Ree és C. Schillemans, meghatalmazotti minőségben,

– az osztrák kormány képviseletében C. Pesendorfer, meghatalmazotti minőségben,

– az Európai Bizottság képviseletében H. Tserepa-Lacombe, C. Urraca Caviedes és J. Rius, meghatalmazotti minőségben,

tekintettel a főtanácsnok meghallgatását követően hozott határozatra, miszerint az ügy elbírálására a főtanácsnok indítványa nélkül kerül sor,

meghozta következő

Ítéletet

1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem az EUSZ 4. cikk (3) bekezdésének, az EUMSZ 56. cikk és az EUMSZ 101. cikk, az Európai Unió Alapjogi Chartája (a továbbiakban: Charta) 47. cikkének, valamint a belső piaci szolgáltatásokról szóló, 2006. december 12-i 2006/123/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2006. L 376., 36. o.) 4. és 15. cikkének értelmezésére vonatkozik.

2 E kérelmeket egyrészt az Eurosaneamientos SL, az Entidad Urbanística Conservación Parque Tecnológico de reciclado López Soriano, az UTE PTR Acciona Infraestructuras SA és az ArcelorMittal Zaragoza SA, másrészt Francesc de Bolós Pi és az Urbaser SA között a perbeli képviselők munkadíjai tárgyában folyamatban lévő két eljárásban terjesztették elő.

A jogi háttér

Az uniós jog

3 A 2006/123 irányelv 4. cikkének 8. pontja a következőképpen szól:

„Ezen irányelv alkalmazásában:

[…]

8. »közérdeken alapuló kényszerítő indok« a Bíróság joggyakorlatában [helyesen: ítélkezési gyakorlatában] ilyenként elismert indokok, köztük az alábbiak: közrend; közbiztonság; közegészség; a szociális biztonsági rendszer pénzügyi egyensúlyának megőrzése; a fogyasztók, a szolgáltatások igénybevevői és a munkavállalók védelme; a kereskedelmi ügyletek méltányossága; a csalás elleni küzdelem; a környezet és a városi környezet védelme; állategészségügy; szellemi tulajdon; a nemzeti történelmi és művészeti örökség megőrzése; szociálpolitikai és kultúrpolitikai célok;

[…]”

4 Az említett irányelv 15. cikke (2) bekezdésének g) pontja, valamint (3) bekezdése így rendelkezik:

„(2) A tagállamok megvizsgálják, hogy jogrendszerük a szolgáltatási tevékenység nyújtására való jogosultságot vagy a szolgáltatási tevékenység gyakorlását az alábbi megkülönböztetésmentes [helyesen: hátrányos megkülönböztetéstől mentes] követelmények bármelyikének való megfeleléshez köti-e:

[…]

g) rögzített legalacsonyabb és/vagy legmagasabb díjtételek, amelyeknek a szolgáltatónak meg kell felelnie;

[…]

(3) A tagállamok ellenőrzik, hogy a (2) bekezdésben említett követelmények megfelelnek-e az alábbi feltételeknek:

a) hátrányos megkülönböztetés tilalma: a követelmények sem közvetlenül, sem közvetve nem lehetnek megkülönböztetőek [helyesen: hátrányosan megkülönböztetőek] az állampolgárság, vagy társaságok esetén a létesítő okirat szerinti székhely helye alapján;

b) szükségesség: a követelményeket a közérdeken alapuló kényszerítő indoknak kell alátámasztania;

c) arányosság: a követelményeknek alkalmasaknak kell lenniük a célok teljesítésének biztosítására, nem haladhatják meg az adott cél teljesítéséhez szükséges mértéket, és nem válthatók ki más, ugyanazt az eredményt biztosító, kevésbé korlátozó intézkedéssel.

[…]”

A spanyol jog

5 A perbeli képviselők feladatait elsősorban az igazságszolgáltatásról szóló, 1985. július 1-jei 6/1985. sz. alkotmányos törvény (Ley Orgánica 6/1985 del Poder Judicial; a BOE 1985. július 2-i 157. száma), az eljárásban való részvételüket pedig a polgári perrendtartásról szóló, 2000. január 7-i 1/2000. sz. törvény (Ley 1/2000 de Enjuiciamiento Civil; a BOE 2000. január 8-i 7. száma; a továbbiakban: polgári

perrendtartás) szabályozza. A perbeli képviselő feladata alapvetően a felek képviselete az eljárás során, és a bíróságokkal való, az eljárás megfelelő lefolytatásának megkönnyítése érdekében történő hatékony együttműködés. E feladatok eltérnek az ügyvédi feladatoktól, és nem összeegyeztethetők azokkal.

6 A polgári perrendtartás 242. cikkének (4) bekezdése a következőképpen rendelkezik:

„A díjszabásokra tekintettel kell szabályozni a köztisztviselőket, perbeli képviselőket, valamint a vonatkozó rendelkezések hatálya alá tartozó egyéb szakembereket megillető munkadíjakat.”

7 A 2006. január 13-i 1/2006. sz. királyi rendelettel (Real Decreto nº 1/2006; a BOE 2006. január 28-i 24. száma) módosított, a bírósági perbeli képviselők díjszabását elfogadó, 2003. november 7-i 1373/2003. sz. királyi rendelet (Real Decreto nº 1373/2003 por el que se aprueba el arancel de derechos de los procuradores de los tribunales; a BOE 2003. november 20-i 278. száma, a továbbiakban: 1373/2003 királyi rendelet) a perbeli képviselők díjazását egy előre meghatározott, kötelező összeghez köti, amelytől a perbeli képviselő és ügyfele tárgyalás útján eltérhet, de amelytől felfelé vagy lefelé legfeljebb 12%-kal lehet eltérni, valamint ügyenkénti felső határokat állapít meg a perérték alapján. A 2010 során bekövetkezett jogszabályváltozásokat követően az ugyanazon ügyben, eljárási cselekményben vagy eljárásban a perbeli képviselőknek kifizetendő díjak teljes összege nem haladhatja meg a 300 000 eurót.

8 A 2006/123 irányelvet a spanyol jogba a szolgáltatási tevékenységekhez és azok gyakorlásához való szabad hozzáférés szabályozásáról szóló, 2009. november 23-i 17/2009. sz. törvény (Ley 17/2009 sobre el libre acceso a las actividades de servicios y su ejercicio; a BOE 2009. november 24-i 283. száma) ültette át.

Az alapeljárások és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

A C-532/15. sz. ügy

9 Az Eurosaneamientos, az Entidad Urbanística Conservación Parque Tecnológico de reciclado López Soriano, az UTE PTR Acciona Infraestructuras (a továbbiakban: Eurosaneamientos és társai) és az ArcelorMittal Zaragoza között a szerződésen kívüli felelősséggel kapcsolatban folyamatban lévő eljárásban ez utóbbi társaságot kötelezték a költségek viselésére. Az Eurosaneamientos és társai kérésére az Audiencia Provincial de Zaragoza (zaragozai tartományi bíróság, Spanyolország) megállapította a költségeket.

10 Az ArcelorMittal Zaragoza megtámadta e költségelszámolást arra hivatkozva, hogy az Eurosaneamientos és társai perbeli képviselőjének díja nem helytálló, továbbá e társaságok ügyvédjének tiszteletdíja sem helytálló, és túlzott mértékű. Az Audiencia Provincial de Zaragoza (zaragozai tartományi bíróság) hivatalvezetője a költségeket az ügyvédi tiszteletdíjakra tekintettel hozzáadottérték-adóval (héa) együtt 17 558,70 euró összegre, valamint a perbeli képviselők díjai tekintetében héával együtt 2 793,56 euró összegre mérsékelte.

11 Az Eurosaneamientos és társai a hivatalvezető határozatával szemben felülvizsgálati kérelmet terjesztettek elő az Audiencia Provincial de Zaragoza (zaragozai tartományi bíróság) előtt.

12 Az említett bíróság 2015. február 12-én három végzést hozott a költségek megállapítására irányuló eljárásban, amelyek elutasították az Eurosaneamientos és társai kifogásait annyiban, amennyiben azok az ügyvédi tiszteletdíjra vonatkoztak, továbbá kérte a peres feleket, hogy tegyék meg észrevételeiket az EUMSZ 267. cikk szerinti eljárásnak a jogi képviselők szolgálataira vonatkozó költségekkel, pontosabban az említett költségek összegét meghatározó díjszabással kapcsolatban történő megindítását illetően.

13 Az Audiencia Provincial de Zaragoza (zaragozai tartományi bíróság) kétségeit fejezi ki a perbeli képviselők spanyolországi díjazási rendszerének az uniós joggal való összeegyeztethetőségét illetően. Pontosabban, e bíróság úgy véli, hogy a Bíróság 2002. február 19-i Arduino-ítélete (C-35/99, EU:C:2002:97), valamint a 2006. december 5-i Cipolla és társai ítélete (C-94/04 és C-202/04, EU:C:2006:758) látszólag arra mutatnak rá, hogy annak a feltétele, hogy a versenyszabályokkal ellentétes magatartás nem áll fenn, elsősorban az, hogy az állam nem mondott le a szóban forgó díjszabással kapcsolatos döntési jogkörének gyakorlásáról vagy az annak alkalmazására vonatkozó ellenőrzésről, másrészt hogy a bíróságok bizonyos kivételes körülmények között eltérhetnek a meghatározott alsó és felső határtól.

14 E tekintetben az említett bíróság úgy véli, hogy a bírósági felülvizsgálat az 1373/2003 királyi rendelet által megállapított díjszabás pontos alkalmazásának ellenőrzésére korlátozódik, anélkül, hogy kivételes körülmények között, megfelelően indokolt határozattal el lehetne térni e díjszabás által meghatározott korlátoktól, illetve ellenőrizni lehetne, hogy a követelt összeg arányban áll-e a nyújtott szolgáltatással. E bíróság azt is megjegyzi, hogy a Tribunal Constitucional (alkotmánybíróság, Spanyolország) ítélkezési gyakorlatából kitűnik, hogy a perbeli képviselők díjának a nemzeti bíróságok általi alakítása a nemzeti jog *contra legem* értelmezésének felel meg.

15 Ezenkívül az Audiencia Provincial de Zaragoza (zaragozai tartományi bíróság) – miközben úgy véli, hogy a 2006/123 irányelvben szereplő „közérdeken alapuló kényszerítő indok”, „arányosság” és „szükségesség” fogalmát a Bíróságnak kell értelmezni – arra keres választ, hogy a nemzeti bíróságok abban az esetben, ha állami szabályozási keret határozza meg a szolgáltatások árait és hallgatólagos, a közérdeken alapuló kényszerítő indokra vonatkozó nyilatkozatot tartalmaz, jogosultak-e ellenőrizni, hogy a szolgáltatásnyújtás szabadságának ilyen korlátozását közérdek igazolja. Az ilyen igazolás hiánya esetére arra is rákérdez, hogy a nemzeti bíróságok jogosultak-e arra, hogy eltekintsenek e díjszabás alkalmazásától és az abban szereplő összegeket alakítsák, noha a Tribunal Constitucional (alkotmánybíróság) ítélkezési gyakorlatból kitűnik, hogy a nemzeti bíróságok ilyen irányú határozata *contra legem* értelmezésnek minősül.

16 Végül a kérdést előterjesztő bíróság úgy véli, hogy bizonyos szolgáltatások árainak a ténylegesen elvégzett munkától és az ügy esetleges – a pertárgyértéktől eltérő – különleges jellemzőitől független, kötelező jellegű meghatározása a Rómában 1950. november 4-én aláírt, az emberi jogok és alapvető szabadságjogok védelméről szóló európai egyezmény (a továbbiakban: EJEE) 6. cikke és a Charta 47. cikke szerinti tisztességes eljáráshoz való jog megsértését valósítja meg, mivel e költségeken keresztül a jogvitában résztvevő félre előre meghatározott költségek terhelhetők, anélkül, hogy e fél meggyőződhetne arányos és igazolt jellegükről, amely tényező ténylegesen akadályozhatja a bizonytalan vagy kétséges kimenetelű kereset benyújtását.

17 E körülmények között az Audiencia Provincial de Zaragoza (zaragozai tartományi bíróság) úgy határozott, hogy felfüggeszti az eljárást, és az alábbi kérdéseket terjeszti előzetes döntéshozatalra a Bíróság elé:

„1) Összeegyeztethető-e az EUSZ 4. cikk (3) bekezdésével és az EUMSZ 101. cikkel az olyan, állam által elfogadott jogszabály, amely rendeleti úton állami ellenőrzést ír elő a perbeli képviselő munkadíjának megállapítása során, rendeletben rögzítve annak pontos és kötelezően alkalmazandó összegét, és különösen a költségek megfizetésére való kötelezés esetén, az egyes konkrét ügyek tekintetében a bíróságokra bízza a díjak rögzítése vonatkozásában azok utólagos ellenőrzését, bár az a díjszabás szigorú alkalmazásának vizsgálatára korlátozódik, anélkül, hogy kivételes esetekben indokolt határozattal el lehetne térni a díjszabási rendelkezés által rögzített korlátoktól?

2) A belső piaci szolgáltatások szabadságáról szóló irányelv 4. és 15. cikkében foglalt „közérdeken alapuló kényszerítő indok”, „arányosság” és „szükségesség” fogalmainak a Bíróság által adott meghatározása lehetővé teszi-e a tagállami bíróságok számára annak megállapítását, hogy – olyan esetekben, amikor az állam jogszabályban rögzíti a szolgáltatások díját, és az átültető jogszabály

hiánya okán fennáll egy hallgatólagos, közérdeken alapuló kényszerítő indokra vonatkozó nyilatkozat, bár az uniós ítélkezési gyakorlattal való összevetés ezt nem teszi lehetővé – egy konkrét tényállás esetében nem a közérdeken alapuló korlátozás áll fenn, és ezért mellőzzék vagy módosítsák a bírósági perbeli képviselők díjazását szabályozó jogi normát?

3) Ellentétes-e az ilyen jellemzőkkel rendelkező jogszabály rögzítése a tisztességes eljáráshoz való joggal annak a Bíróság által kialakított értelmezése szerint?”

A C-538/15. sz. ügy

18 F. de Bolós Pi spanyol perbeli képviselő által az Urbaser ellen indított kereset nyomán indult 66 912,73 euró, valamint a vonatkozó törvényes kamatok és költségek megtérítése iránt, amelyet munkadíj címén követel a két közigazgatási perben való közreműködésére tekintettel.

19 Az Urbaser úgy érvel, hogy az F. de Bolós Pi által követelt munkadíj túlzott mértékű, mivel annak jellege aránytalan ahhoz a munkateherhez képest, amelyet az említett keresetek számára jelentettek, mivel az egyik eljárásban csak kilenc beadvány, a másikban pedig csak három beadvány benyújtására korlátozódott a tevékenysége. Az Urbaser ezenkívül úgy véli, hogy a bíróságoknak lehetőséget kellene biztosítani arra, hogy a perbeli képviselők munkadíját az elvégzett munkával arányban állapíthassák meg, míg a munkadíjnak kizárólag az 1373/2003 királyi rendelet szerinti összeg alapján történő megállapítása sérti a szabad verseny elvét, és következésképpen az EUSZ 4. cikk (3) bekezdését, valamint a 2006/123 irányelvet, ami igazolja az előzetes döntéshozatal iránti kérelem Bírósághoz való benyújtását.

20 Az Urbaser arra is hivatkozik, hogy a felek között létezett egy olyan, írásba nem foglalt megállapodás is, amely 2000 euróban korlátozta a munkadíjakat. Ugyanakkor, továbbra is az Urbaser szerint, F. de Bolós Pi úgy határozott, hogy e megállapodást figyelmen kívül hagyja, amelyet a kérdést előterjesztő bíróság előtt a követelt munkadíjakat megalapozó ügyekben eljáró ügyvéd is megerősített.

21 A Juzgado de Primera Instancia de Olot (oloti elsőfokú bíróság, Spanyolország) 2015. július 23-i végzésében felhívta a feleket, hogy fejtsék ki álláspontjukat azzal kapcsolatban, hogy szükséges-e előzetes döntéshozatal iránti kérelemmel fordulni a Bíróságához.

22 Az Audiencia Provincial de Zaragozához (zaragozai tartományi bíróság) hasonlóan a Juzgado de Primera Instancia de Olot (oloti elsőfokú bíróság) először is a Bíróság ítélkezési gyakorlatára tekintettel a 1373/2003 királyi rendeletnek az EUSZ 4. cikk (3) bekezdésével együttesen értelmezett EUMSZ 101. cikkel való összeegyeztethetőségére kérdezett rá. E bíróság többek között megjegyzi, hogy a polgári perrendtartás 245. cikkének (2) bekezdése nem teszi lehetővé, hogy a nemzeti bíróságok eltérjenek a királyi rendelettel megállapított díjszabás korlátaitól. Másodszor e bíróságnak kétségei vannak az említett királyi rendeletnek a 2006/123 irányelvvel való összeegyeztethetőségével kapcsolatban, amely szerint a szolgáltatások legalacsonyabb díjtételeit csak szükség esetén lehet bevezetni, amit közérdeken alapuló kényszerítő indoknak kell igazolnia, és arányosnak kell lennie. Harmadszor az említett bíróság úgy véli, hogy az e díjszabás által meghatározott összegek összeegyeztethetetlennek bizonyulhatnak az EJEE-vel, azaz a tisztességes eljáráshoz való joggal, mivel az elvégzett munkához képest aránytalanok, túlzóak, vagy nem felelnek meg annak.

23 Ilyen körülmények között a Juzgado de Primera Instancia de Olot (oloti elsőfokú bíróság) úgy határozott, hogy az eljárást felfüggeszti, és előzetes döntéshozatal céljából az alábbi kérdéseket terjeszti a Bíróság elé:

„1) Összeegyeztethető-e az EUMSZ 10. cikkel és az EUSZ 4. cikk (3) bekezdésével összefüggésben értelmezett EUMSZ 101. cikkel az olyan szabályozás, mint a 1373/2003 királyi rendelet, amely a perbeli képviselők díjazását minimális díjszabáshoz vagy íjjegyzékhez köti, amely ettől csak felfelé vagy lefelé legfeljebb 12%-kal való eltérést tesz lehetővé, amennyiben a tagállam hatóságai, ideértve a bíróságokat is – rendkívüli körülmények esetén sem – térhetnek el ettől a minimális díjszabástól?

2) Az említett törvényes díjszabás alkalmazása és a megállapított alsó határ alkalmazásának mellőzése tekintetében rendkívüli körülménynek minősülhet-e a ténylegesen elvégzett munka és a díjszabás alkalmazása folytán megállapított munkadíj összege közötti jelentős aránytalanság?

3) Összeegyeztethető-e az EUMSZ 56. cikkel az 1373/2006 királyi rendelet?

4) E királyi rendelet megfelel-e a 2006/123 irányelv 15. cikkének (3) bekezdése értelmében vett szükségesség és arányosság követelményének?

5) Az EJEE 6. cikke tartalmazza-e a perbeli képviselő aránytalanul magas, és a ténylegesen elvégzett munkával összhangban nem álló munkadíjának vitatásához való jogot?”

24 A Bíróság elnöke 2015. november 5-i végzésével az írásbeli és a szóbeli szakasz lefolytatása, valamint az ítélethozatal céljából egyesítette a C-532/15. és a C-538/15. sz. ügyeket.

Az előzetes döntéshozatalra előerjesztett kérdésekről

Az elfogadhatóságról

25 A Consejo General de Procuradores de España (a perbeli képviselők spanyolországi kamarájának általános tanácsa) a két előzetes döntéshozatal iránti kérelem, a spanyol kormány, valamint F. de Bolós Pi pedig a C-538/15. sz. ügyben előterjesztett előzetes döntéshozatal iránti kérelem elfogadhatatlanságára hivatkozik, azon indokkal, hogy lényegében a nemzeti jogra tekintettel az uniós jog értelmezése nem szükséges a jelen jogviták megoldásához. A C-532/15. sz. ügyet illetően egyedül a nemzeti bíróságok feladata, hogy az arányosság elvének alkalmazásáról nyilatkozzanak. A C-538/15. sz. ügyet illetően a 1373/2003 királyi rendelet rendelkezései – amelyekre a kérdést előterjesztő bíróság hivatkozott – szerinte nem alkalmazandók az alapeljárásban szereplő jogvitára, mivel azt kizárólag a perbeli képviselő és annak ügyfele között létrejött megállapodás szabályozza.

26 Hangsúlyozni kell, hogy az állandó ítélkezési gyakorlat szerint az EUMSZ 267. cikkel bevezetett eljárás a Bíróság és a nemzeti bíróságok közötti együttműködés eszköze, amelynek révén az előbbi az utóbbiak által eldöntendő jogviták megoldásához szükséges támpontokat nyújt az uniós jog értelmezése terén (lásd: 2016. szeptember 6-i Petruhhin-ítélet, C-182/15, EU:C:2016:630, 18. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

27 Ezen együttműködés keretében kizárólag a jogvitában eljáró, a meghozandó bírósági határozatért felelősséget viselő nemzeti bíróság feladata a jogvita jellegzetességeire tekintettel mind az előzetes döntéshozatal ítélethozatalhoz való szükségességének, mind pedig az általa a Bíróság elé terjesztendő kérdések jelentőségének megítélése. Következésképpen, ha a feltett kérdések az uniós jog értelmezésére vonatkoznak, a Bíróság főszabály szerint köteles határozatot hozni (lásd: 2016. szeptember 6-i Petruhhin-ítélet, C-182/15, EU:C:2016:630, 19. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

28 Ebből következik, hogy a nemzeti bíróság által saját felelősségére meghatározott jogszabályi és ténybeli háttér alapján – amelynek helytállóságát a Bíróság nem vizsgálhatja – az uniós jog értelmezésére vonatkozóan előterjesztett kérdések releváns voltát vélelmezni kell. A nemzeti bíróságok által előterjesztett előzetes döntéshozatal iránti kérelem Bíróság általi elutasítása csak abban az esetben lehetséges, amennyiben nyilvánvaló, hogy az uniós jog értelmezése, amelyet a nemzeti bíróság kért, nem függ össze az alapeljárás tényállásával vagy tárgyával, illetve ha a szóban forgó probléma hipotetikus jellegű, vagy a Bíróság nem rendelkezik azon ténybeli és jogi elemek ismeretével, amelyek szükségesek ahhoz, hogy a feltett kérdéseket hatékonyan megválaszolja (lásd: 2016. szeptember 6-i Petruhhin-ítélet, C-182/15, EU:C:2016:630, 20. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

29 Márpedig e tekintetben nem tűnik ki nyilvánvalóan a Bírósághoz benyújtott iratokból, hogy az uniós jog kért értelmezése semmilyen összefüggésben nincs az alapügyek tényállásaival vagy tárgyaival.

Az ügy érdeméről

Előzetes észrevételek

30 Elöljáróban emlékeztetni kell arra, hogy az állandó ítélkezési gyakorlat szerint a nemzeti bíróságok és a Bíróság között az EUMSZ 267. cikkel bevezetett együttműködési eljárás keretében a Bíróság feladata, hogy a nemzeti bíróságnak az előtte folyamatban lévő ügy eldöntéséhez hasznos választ adjon. Ennek érdekében adott esetben a Bíróságnak át kell fogalmaznia a feltett kérdéseket (lásd ebben az értelemben: 2016. április 28-i Oniors Bio ítélet, C-233/15, EU:C:2016:305, 30. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

31 A jelen előzetes döntéshozatali eljárások keretében ki kell használni e lehetőséget.

A C-532/15. sz. ügyben előterjesztett első kérdésről és a C-538/15. sz. ügyben előterjesztett első és második kérdésről

32 A kérdést előterjesztő bíróságok a C-532/15. sz. ügyben előterjesztett első, valamint a C-538/15. sz. ügyben előterjesztett első és második kérdéssel lényegében arra keresnek választ, hogy az EUSZ 4. cikk (3) bekezdésével együttesen értelmezett EUMSZ 101. cikket úgy kell-e értelmezni, hogy azzal ellentétes az olyan nemzeti jogszabály, mint amilyenről az alapeljárásokban szó van, amely a perbeli képviselők munkadíjait olyan díjszabáshoz köti, amelytől felfelé vagy lefelé legfeljebb 12%-kal lehet eltérni, és a nemzeti bíróságok csak e díjszabás szigorú alkalmazásának ellenőrzésére szorítkoznak, anélkül, hogy kivételes körülmények között lehetőségük lenne az általa rögzített korlátoktól való eltérésre.

33 Előzetesen – ellentétben az Eurosaneamientos és társai, a Consejo General de Procuradores de España (a perbeli képviselők spanyolországi kamarájának általános tanácsa) és az osztrák kormány érveivel –hangsúlyozni kell, hogy a az ország teljes területén alkalmazandó 1373/2003 királyi rendelet által meghatározott munkadíjak alkalmasak a tagállamok közötti kereskedelemnek az EUMSZ 101. cikk (1) bekezdése és az EUMSZ 102. cikk értelmében vett befolyásolására (lásd ebben az értelemben: 2008. május 5-i Hospital Consulting és társai végzés, C-386/07, nem tették közzé, EU:C:2008:256, 18. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

34 Noha az EUMSZ 101. cikk és az EUMSZ 102. cikk csakis a vállalkozások tevékenységét érinti, és nem vonatkozik a tagállamoktól származó törvényi vagy rendeleti intézkedésekre, e cikkek ettől még – az EUSZ 4. cikk (3) bekezdésével együttesen értelmezve, amely együttműködési kötelezettséget ír elő – kötelezik a tagállamokat arra, hogy ne hozzanak vagy ne tartsanak hatályban olyan – akár törvényi, akár pedig rendeleti – intézkedéseket, amelyek alkalmasak arra, hogy sértsék a vállalkozásokra

vonatkozó versenyszabályok hatékony érvényesülését (lásd ebben az értelemben: 2008. május 5-i Hospital Consulting és társai végzés, C-386/07, nem tették közzé, EU:C:2008:256, 19. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

35 Az állandó ítélkezési gyakorlatból következik, hogy az EUSZ 4. cikk (3) bekezdését és az EUMSZ 101. cikkét sérti az, ha valamely tagállam előírja vagy előnyben részesíti az EUMSZ 101. cikkel ellentétes megállapodások kötését, vagy az ilyen megállapodások hatását erősíti, akár pedig ha a saját szabályozásának állami jellegét megszünteti azáltal, hogy a gazdasági jellegű döntések meghozatalának felelősségét magánpiaci szereplőkre ruházza (lásd: 2006. december 5-i Cipolla és társai ítélet, C-94/04 és C-202/04, EU:C:2006:758, 47. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

36 Annak ellenőrzése érdekében, hogy a Spanyol Királyság megfosztotta-e állami jellegétől az alapügyekben szóban forgó jogszabályt, meg kell vizsgálni egyrészt, hogy a perbeli képviselők díjszabásának kidolgozásával magánpiaci szereplőket – jelen esetben a perbeli képviselők szakmai szövetségeit – bízott-e meg (lásd ebben az értelemben: 2002. február 19-i Arduino-ítélet, C-35/99, EU:C:2002:97, 36. pont; 2006. december 5-i Cipolla és társai ítélet, C-94/04 és C-202/04, EU:C:2006:758, 48. pont; 2008. május 5-i Hospital Consulting és társai végzés, C-386/07, nem tették közzé, EU:C:2008:256, 21. pont), másrészt hogy a perbeli képviselők munkadíjainak kifizetése továbbra is állami felügyelet alatt történik-e (lásd ebben az értelemben: 2002. február 19-i Arduino-ítélet, C-35/99, EU:C:2002:97, 42. pont; 2006. december 5-i Cipolla és társai ítélet, C-94/04 és C-202/04, EU:C:2006:758, 51. pont; 2008. május 5-i Hospital Consulting és társai végzés, C-386/07, nem tették közzé, EU:C:2008:256, 24. pont).

37 E tekintetben a C-532/15. sz. ügyben előterjesztett előzetes döntéshozatalra utaló határozatból kitűnik, hogy az 1373/2003 királyi rendelet államilag kihirdetett jogszabálynak minősül. Ezenkívül a spanyol kormány írásbeli észrevételeiben kiemeli, hogy e rendeletet nem a perbeli képviselők szakmai szövetségei dolgozták ki, hanem a spanyol minisztertanács által a rendeletek meghozatalának rendes szabályai szerint elfogadott állami jogszabályról van szó.

38 Ezenkívül a perbeli képviselők munkadíjainak kifizetési eljárását illetően az előzetes döntéshozatalra utaló határozatokból kitűnik, hogy ezen eljárás a nemzeti bíróságok hatáskörébe tartozik. E tekintetben a kérdést előterjesztő bíróságok megjegyzik, hogy a nemzeti bíróságot a munkadíjak kifizetése során köti az 1373/2003 királyi rendelet által meghatározott díjszabás, és kivételes esetben sem jogosult e díjszabástól eltérni, illetve a munkadíjak összegének a nyújtott szolgáltatáshoz képest fennálló arányosságát vizsgálni.

39 Az előzetes döntéshozatalra utaló határozatokból az is kitűnik, hogy az 1373/2003 királyi rendelet előírja egyrészt, hogy a perbeli képviselő és ügyfele felfelé vagy lefelé legfeljebb 12%-kal eltérhet az e királyi rendelet által előírt munkadíjösszegektől, másrészt az adott perbeli képviselő által ugyanabban az ügyben felvett munkadíjak számára általános felső határt ír elő. A spanyol kormány írásbeli észrevételeiből kitűnik, hogy az említett királyi rendelet kivételes esetben, bírói engedéllyel az általa előírt maximális összegektől való eltérést is lehetővé teszi, továbbá az ügyfelek számára lehetővé teszi, hogy a költségek ellenőrzésének eljárása keretében vitassák a haszontalan, választható, felesleges vagy a törvény által meg nem engedett költségeket, valamint azon munkadíjakat, amelyek nem a jogvita keretében keletkeztek.

40 Ilyen feltételek mellett nem róható fel a Spanyol Királyságnak pusztán azért, mivel a nemzeti bíróságok a perbeli képviselők munkadíjainak kifizetési eljárása során kötelesek betartani az e tagállam által rendes eljárásban meghozott és kihirdetetett nemzeti szabályozás rendelkezéseit, hogy e jogszabály kidolgozásának vagy végrehajtásának jogkörével a perbeli képviselők szakmai szövetségeit ruházta fel.

41 A jelen ítélet 37–39. pontjában ismertetetett okból az említett tagállamnak az sem róható fel, hogy előírta, illetve támogatta, hogy a perbeli képviselők szakmai szövetségei az EUMSZ 101. cikkel ellentétes megállapodásokat kössenek, vagy azok hatásait erősítette, illetve az EUMSZ 102. cikkel ellentétes erőfölénnyel való visszaélést írt elő, illetve támogatott, vagy az ilyen visszaélések hatásait erősítette (lásd ebben az értelemben: 2008. május 5-i Hospital Consulting és társai végzés, C-386/07, nem tették közzé, EU:C:2008:256, 26. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

42 A fenti megfontolások összességére tekintettel a C-532/15. sz. ügyben előterjesztett első, valamint a C-538/15. sz. ügyben előterjesztett első és második kérdésre azt a választ kell adni, hogy az EUSZ 4. cikk (3) bekezdésével együttesen értelmezett EUMSZ 101. cikket úgy kell értelmezni, hogy azzal nem ellentétes az olyan nemzeti jogszabály, mint amilyenről az alapeljárásokban szó van, amely a perbeli képviselők munkadíjait olyan díjszabáshoz köti, amelytől felfelé vagy lefelé legfeljebb 12%-kal lehet eltérni, és a nemzeti bíróságok csak e díjszabás szigorú alkalmazásának ellenőrzésére szorítkoznak, anélkül, hogy kivételes körülmények között lehetőségük lenne az általa rögzített korlátoktól való eltérésre.

A C-532/15. sz. ügyben előterjesztett második kérdésről, valamint a C-538/15. sz. ügyben előterjesztett harmadik és a negyedik kérdésről

43 A kérdést előterjesztő bíróságok a C-532/15. sz. ügyben előterjesztett második, valamint a C-538/15. sz. ügyben előterjesztett harmadik és negyedik kérdésükkel lényegében azt kívánják megtudni, hogy az EUMSZ 56. cikket úgy kell-e értelmezni, hogy azzal ellentétes az olyan nemzeti jogszabály, mint amilyen az alapügyekben szerepel, amennyiben a nemzeti bíróságok úgy ítélik meg, hogy azt nem indokolhatja a 2006/123 irányelv 4. cikkének 8. pontja értelmében vett közérdeken alapuló kényszerítő ok, és nem felel meg ezen irányelv 15. cikk (2) bekezdésének g) pontja, valamint (3) bekezdése szerinti arányosság és a szükségesség feltételeinek.

44 Emlékeztetni kell arra, hogy a Bíróság állandó ítélkezési gyakorlata szerint különösen csak akkor tagadható meg a határozathozatal a nemzeti bíróság által előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésről, ha nyilvánvalónak tűnik, hogy az Unió jogának azon rendelkezése, amelynek az értelmezését a Bíróságtól kérik, nem alkalmazandó (lásd: 2016. május 12-i Security Service és társai végzés, C-692/15–C-694/15, EU:C:2016:344, 22. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

45 E tekintetben, amennyiben az előzetes döntéshozatal iránti kérelmek az alapügyekben szereplő jogszabálynak az EUM-Szerződésnek a szolgáltatásnyújtás szabadságára vonatkozó rendelkezéseivel való összeegyeztethetőségére vonatkoznak, hangsúlyozni kell, hogy azok nem alkalmazandók azokra a helyzetekre, amelyek minden eleme egyetlen tagállamon belül valósul meg (lásd ebben az értelemben: 2016. május 12-i Security Service és társai végzés, C-692/15–C-694/15, EU:C:2016:344, 23. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat; 2016. november 15-i Ullens de Schooten végzés, C-268/15, EU:C:2016:874, 47. pont).

46 A Bíróság korábban már kimondta, hogy az EUM-Szerződés szolgáltatásnyújtás szabadságára vonatkozó cikkei, valamint az alapügyek – amelyek minden eleme az érintett tagállamon belül valósul meg – körülményei közötti kapcsolatot lehetővé tevő konkrét tényezőknek az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból kell kitűnniük (lásd ebben az értelemben: 2016. november 15-i Ullens de Schooten végzés, C-268/15, EU:C:2016:874, 54. pont).

47 Következésképpen az olyan helyzetben, amelynek minden eleme az érintett tagállamon belül valósul meg, a kérdést előterjesztő bíróság feladata a bíróság eljárási szabályzatának 94. cikkében megkövetelteknek összhangban jelezze a bíróságnak, hogy – a tisztán belső jellege ellenére – az előtte folyamatban lévő jogvita milyen, az alapvető szabadságokra vonatkozó uniós jogi rendelkezésekkel való

kapcsolódási elemet tartalmaz, amely a kért előzetes döntéshozatali értelmezést e jogvita megoldásához szükségessé teszi (lásd ebben az értelemben: 2016. november 15-i Ullens de Schooten végzés, C-268/15, EU:C:2016:874, 55. pont).

48 Márpedig az előzetes döntéshozatal iránti kérelmekből egyáltalán nem tűnik ki, hogy akár a nemzeti bíróságok előtti eljárások feleihez, akár e felek tevékenységéhez kapcsolódó elemek merülnének fel, amelyek nem csak az egyetlen érintett tagállamon belül következnének be. Ezenkívül a kérdést előterjesztő bíróságok nem jelölik meg, hogy – az előttük folyamatban lévő jogviták a tisztán belső jellegük ellenére – milyen módon tartalmaznak az alapvető szabadságokra vonatkozó uniós jogi rendelkezésekkel való olyan kapcsolódási elemet, amely a kért előzetes döntéshozatali értelmezést e jogvita megoldásához szükségessé teszi.

49 E körülményekre tekintettel meg kell állapítani, hogy az előzetes döntéshozatal iránti kérelmek nem tartalmaznak olyan konkrét elemeket, amelyek alapján meg lehetne állapítani, hogy az EUMSZ 56. cikk az alapügyek jogvitáinak körülményei között is alkalmazandó lenne.

50 A fenti megfontolások összességére tekintettel meg kell állapítani, hogy a Bíróság nem rendelkezik hatáskörrel az Audiencia Provincial de Zaragoza (zaragozai tartományi bíróság) által a C-532/15. sz. ügyben előterjesztett második, és a Juzgado de Primera Instancia de Olot (oloti elsőfokú bíróság) által a C-538/15. sz. ügyben előterjesztett harmadik és negyedik kérdés megválaszolására.

A C-532/15. sz. ügyben előterjesztett harmadik kérdésről és a C-538/15. sz. ügyben előterjesztett ötödik kérdésről

51 A kérdést előterjesztő bíróságok a C-532/15. sz. ügyben előterjesztett harmadik kérdéssel és a C-538/15. sz. ügyben előterjesztett ötödik kérdéssel lényegében arra keresnek választ, hogy a Charta 47. cikkét úgy kell-e értelmezni, hogy azzal ellentétes az a nemzeti jogszabály, amilyen az alapügyekben szerepel, amely nem engedi meg, hogy az ügyfelek ténylegesen vitassák a perbeli képviselő munkadíját, amikor az aránytalan, és nem áll összhangban a ténylegesen elvégzett munkával.

52 A Bíróság állandó ítélkezési gyakorlatából az következik, hogy az uniós jogrendben biztosított alapvető jogokat az uniós jog által szabályozott valamennyi tényállásra alkalmazni kell, az ilyen tényállásokon kívül azonban nem. A Bíróság ennyiben emlékeztetett már arra, hogy a Chartára tekintettel nem mérlegelheti az olyan nemzeti szabályozást, amely nem tartozik az uniós jog keretei közé. Ezzel szemben, amint az ilyen szabályozás az uniós jog alkalmazási körébe kerül, az előzetes döntéshozatal keretében eljáró Bíróságnak meg kell adnia minden ahhoz szükséges értelmezési szempontot, hogy a nemzeti bíróság mérlegelhesse e szabályozás azon alapvető jogokkal való összeegyeztethetőségét, amelyeknek a tiszteletben tartását biztosítja (lásd ebben az értelemben: 2013. február 26-i Åkerberg Fransson ítélet, C-617/10, EU:C:2013:105, 19. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

53 Következésképpen meg kell vizsgálni, hogy az alapeljárások alapját képező tényállások az uniós jog alkalmazási körébe tartoznak-e.

54 A jelen előzetes döntéshozatal iránti kérelmek alapján, a szóban forgó nemzeti szabályozás általános jelleggel vonatkozik bizonyos igazságszolgáltatási eljárási költségekre. A szabályozásnak nem az uniós jog rendelkezéseinek alkalmazása a célja. Ezenfelül nem tartalmaz az e területre vonatkozó, vagy az e nemzeti szabályozásra esetlegesen kiható különös szabályozást (lásd ebben az értelemben: 2014. március 27-i Torralbo Marcos ítélet, C-265/13, EU:C:2014:187, 32. pont).

55 Az előzetes döntéshozatalra utaló határozatokból nem tűnik ki, hogy az alapeljárások tárgya uniós jogi összefüggésbe illeszkedne (lásd analógia útján: 2010. december 22-i DEB-ítélet, C-279/09, EU:C:2010:811, 28. és 29. pont; lásd ebben az értelemben: 2013. november 28-i Sociedade Agrícola e Imobiliária da Quinta de S. Paio ítélet, C-258/13, EU:C:2013:810, 23. pont).

56 E körülmények között meg kell állapítani, hogy a Bíróság nem rendelkezik hatáskörrel az Audiencia Provincial de Zaragoza (zaragozai tartományi bíróság) által a C-532/15. sz. ügyben előterjesztett harmadik, és a Juzgado de Primera Instancia de Olot (oloti elsőfokú bíróság) által a C-538/15. sz. ügyben előterjesztett ötödik kérdés megválaszolására.

A költségekről

57 Mivel ez az eljárás az alapügyekben részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (első tanács) a következőképpen határozott:

1) **Az EUSZ 4. cikk (3) bekezdésével együttesen értelmezett EUMSZ 101. cikket úgy kell értelmezni, hogy azzal nem ellentétes az olyan nemzeti jogszabály, mint amilyenről az alapeljárásokban szó van, amely a perbeli képviselők munkadíjait olyan díjszabáshoz köti, amelytől felfelé vagy lefelé legfeljebb 12%-kal lehet eltérni, és a nemzeti bíróságok csak e díjszabás szigorú alkalmazásának ellenőrzésére szorítkoznak, anélkül, hogy kivételes körülmények között lehetőségük lenne az általa rögzített korlátoktól való eltérésre.**

2) **Az Európai Unió Bírósága nem rendelkezik hatáskörrel az Audiencia Provincial de Zaragoza (zaragozai tartományi bíróság, Spanyolország) által a C-532/15. sz. ügyben előterjesztett második és harmadik, és a Juzgado de Primera Instancia de Olot (oloti elsőfokú bíróság, Spanyolország) által a C-538/15. sz. ügyben előterjesztett harmadik, negyedik és ötödik kérdés megválaszolására.**

Aláírások